

**OD LENDAVE
DO OTOVCEV
STR. 3**

**ŠPORT JE BOLE
KREPEK KAK
POLITIKA
STR. 5**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 19. junija 2003 * Leto XIII, št. 12

Porabski dnevi 2003

Pesem res ne pozna meja

»Kdor poje, slabo ne misli. Lepa pesem je dvojna molitev. Ta in podobni pregovori dokazujejo, da je petje pomemben dejavnik človeškega življenja. S petjem izražamo svoja čustva. Pojemo, če smo veseli ali žalostni, mamice pojejo uspavanke svojim otrokom, z žalostinkami se poslavljamo od svojih najdražjih... Na žalost v sedanjih hitrih časih pesem vse bolj izgublja to svojo prvotno vlogo, zbrano petje pevskega zborov pa nam vseeno lahko pričara lepe trenutke. Morda si bo kdo izmed nas zapomnil kakšno melodijo in si jo zapel, ko bo v stiski ali bi svetu rad pokazal svoje veselje.« To so bile uvodne misli na osrednji prireditvi letošnjih Porabskih dnevov, ki so potekali 31. maja in 1. junija.

Na pevski reviji *Pesem ne pozna meja* je sodelovalo devet pevskega zborov iz Italije, Avstrije, Slovenije in Porabja. Slovenska pesem je v okvirih revije *Pesem ne pozna meja* doslej donela v krajih vsakokratnih udeležencev od Primorske do Koroške ter Porabja in Slovenije. Donela je v pri-tržaškem Križu, med zidovi pliberskega gradu, v kraškem Braniku, v Doberdobi, v Trbovljah ter v Monoštru ob Rabi. Tokratno srečanje je bilo 32. po vrsti, kar kaže na izredno vitalnost ideje, ki se je v tej obliki rodila leta 1971.

Navzoče zore in občinstvo, ki se je v prav lepem številu zbralo iz vseh koncev Porabja in tudi z Goriškega, sta pozdravila veleposlanik Slovenije v Budimpešti *Andrej Gerenčar* in predstavnik Javnega sklada za ljubiteljske kulturne de-
javnosti *Milja Gobec*. Oba sta poudarila, kako pomembna je kultura, posebno še zborovsko

petje, pri ohranjanju slovenske identitete v zamejstvu in tudi v sami Sloveniji, kajti po

vstopu v Evropsko unijo bo prav kultura tisti dejavnik, ki bo zagotovil prepoznavnost

posameznih narodov in narodnosti.

Pred nastopom pevskega zborov je predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem *Jože Hirnók* predal priznanje »Za Porabje«, ki ga predsedstvo zveze vsako leto podeljuje tistim Slovincem na Madžarskem ali v Sloveniji, ki s svojim delom veliko prispevajo k ohranitvi slovenstva in slovenskega maternega jezika v Porabju. Na podlagi odločitve predsedstva zveze sta letošnja dobitnika priznanja *Ana Sukič*, upokojenka, ki dolga leta poje pri več slovenskih skupinah, in *Laci Kovač*, učitelj števanovske šole, ki je v veliki meri prispeval k temu, da je ponovno zaživela kulturna dejavnost v Števanovcih.

Nastopajoči pevski zbori (MePZ Avgust Pavel z Gornjega Senika, MePZ Svoboda iz Trbovelj, MoPZ Društva vinogradnikov Goričko, MoPZ Franc Zgonik iz Branika, MoPZ Vesna iz Križa pri Trstu, MoPZ Foltej Hartman iz Pliberka, MoPZ Jezero iz Doberdoba, vokalna skupina Rihemberk iz Branika in ženski pevski zbor Vesna iz Križa pri Trstu) so navdušili publiko ter se poslovlili v upanju, da se naslednje leto spet srečajo, in to v Doberdobi v Italiji.

Prireditvi *Pesem ne pozna meja* sta finančno omogočila Program Phare CBC, slovensko-madžarski mali projekti, in Javni sklad za narodne in etnične manjšine (več o Porabskih dnevih na strani 12).

Marijana Sukič

„Biti moramo zelo hvaležni za to, kako dobro nas sprejemajo!”

„Vse je enkrat prvič,” bi lahko rekli tudi za predstavitev jubilejnega Panonskega zbornika 2003, ki je bila v Monoštru. Začudenje, kako je mogoče, da je bila prva predstavitev v prostoru, kjer živi narodnost in ki je tik ob meji, šele ob okroglem jubileju, je izrekel Péter Markó, predsednik skupščine Železne županije, in dodal: „Politiki govorimo o pomenu vstopa v Evropsko unijo, urednik dr. Robert Hajszan pa že desetletje uresničuje skupno vlogo v tem delu Evrope, ki mu pogosto pravimo tudi Panonski prostor Avstrije, Madžarske, Slovenije in Hrvaške.” Nekaj prijaznih besed za uvod v predstavitev jubilejnega Panonskega letopisa je povedal tudi Tibor Viniczay, novi župan Monoštra.

Vsebinsko jubilejnega Panonskega zbornika je predstavil profesor Jože Vugrinec iz soboške Pokrajinske in študijske knjižnice. Več kot petsto strani obsežna publikacija je tudi to pot razdeljena na deset vsebinskih enot: Jubileji; 10 let Panonskega inštituta; Narodi in narodnosti; Slikarstvo, grafika in poezija Christine Grafl; Šport, mladina, dijaki; Kultura in književnost; Jezikoslovje; Ocene in recenzije; Čestitke in za konec Panonska lirika.

Po ustaljeni uredniški praksi so namenili pozdravne besede bralcem vidni politiki iz Avstrije in Madžarske, čeprav ob jubileju ni pozdravnih besed iz Hrvaške, iz Slovenije pa je v uvodu došle samo enkrat sodeloval prejšnji predsednik države Milan Kučan. Jubilejnemu zborniku čestita prvi avstrijski zvezni predsednik dr. Thomas Klestil, takoj za njim gradiščanski škof dr. Paul Iby, iz Madžarske pa predsednik skupščine Ze-

lezne županije Péter Markó. Zakaj je pomemben ta „protokolarni” del, ko tekstov pogosto niti ne pišejo, ampak zgolj podpišejo visoke

in jezikovno prepletenost izkoristiti še bolj, zato je k sodelovanju za naslednje zbornike na predstavitvi v Monoštru povabil avtorje iz

seljenstvo v Panonskem prostoru. Konferenca je bila v Radencih, v poglavju Narodi in narodnosti pa so objavljeni prispevki o izseljevanju gradiščanskih Hrvatov v Ameriko, arhivski podatki o izseljevanju Slovencev na Madžarskem, zaposlovanju in brezposelnosti v Pomurju in druge teme. S tem je Panonski letopis sicer v strnjeni obliki nekoliko prehitel organizatorje konference, ki zbornik referatov in razprav s sklepne okrogle mize pripravljajo za jesen. Škoditi pa objava na več mestih ne more, kajti gre za širše pomembno in aktualno tematiko ravno v prostoru, iz katerega črpa prispevke gradiščanska publikacija.

Iz Prekmurja je tudi prispevek o dnevu spominov in tovarišstva na Petanjcih in tem, kako je o predstavitev Panonskega letopisa poročal naš časnik leta 1966 – Prostor, ki je srce Evrope in 1999: V znamenju padca „železne zaves” in poezije. Posebno mesto za služi ravno predstavitev zbornika z letnico 1999. Dogodek je bil na mejnem prehodu Eberau (Avstrija)-Petrovo selo (Železna županija). Lepo število zbranih z obeh strani meje ter gostov iz Slovenije in Hrvaške na skupni javni prireditvi je nagovoril tudi zdaj že pokojni dr. Vanek Šiftar, ki je našel nekaj tradicionalnih oblik uspešnega in dolgoletnega sodelovanja, kot so mednarodna likovna razstava Pannonia, kulturnogodovinski simpozij Modinci in srečanje panonskih pravnikov. „Doktor Vanek Šiftar je idejni oče zbornika. Svetoval in pomagal mi je pri nastajanju temeljev za publikacijo, v kateri bomo pisali in pišemo o narodih in narodnostih, ki živijo v panonskem prostoru,” ob jubileju razmišlja urednik in predstojnik Panonskega inštituta v Pinkovcu-Güttenbachu, kjer Panonski zbornik izhaja. Panonski zbornik ima ob raznolikih prispevkih – vsi so objavljeni v maternem jeziku avtorjev, pogosto s povzetki v več jezikih – vsakokrat tudi osrednjo temo. Tako so doslej obširneje pisali o 1000-letnici Avstrije, Revolucionarnih dogodkih leta 1848, O padcu „železne zaves”, ki sta jo leta 1989 pri gradiščanskem Klimpuhu simbolno „podrla” tedanja zunanja ministra Avstrije in Madžarske Alois Mock in Gyula Horn, O prvih demokratskih volitvah na Madžarskem, v Sloveniji in na Hrvaškem, O širitvi Evropske unije – in tokrat O deseti obletnici Panonskega inštituta v Pinkovcu. Pri vsebini Panonskega zbornika ne smemo prezreti tudi velike pozornosti, ki jo uredništvo namenja literarni ustvarjalnosti v panonskem prostoru, zlasti med gradiščanskimi Hrvati v Avstriji in na Madžarskem, reprodukcijam likovnih del znanih avtorjev iz tega prostora in življenju mladine. In odmevnost? „Hvaležni in ponosni smo na odmevnost in dober sprejem Panonskega zbornika. Običajno imamo deset predstavitev enega letnika zbornika. Letos smo začeli na južnem Gradiščanskem, zdaj smo bili prvič – a, upam, da ne zadnjič – v Monoštru, jeseni pa bomo imeli pet do šest predstavitev na Hrvaškem. Zelo smo hvaležni, da nas povsod zelo dobro sprejemajo,” s ponosom poudarja dr. Robert Hajszan, ki je najbolj zaslužen za izid edinstvene tovrstne knjige v tem delu Evrope.

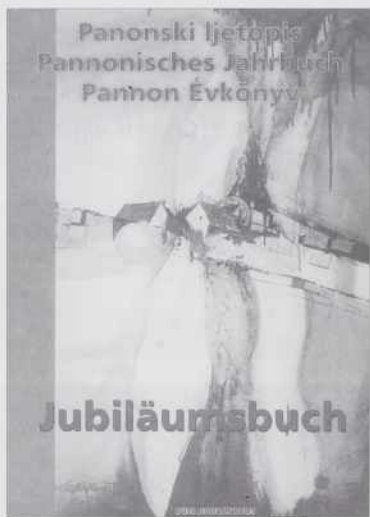
Ernest Ružič

Na predstavitvi letopisa (z leve) glavni urednik dr. Robert Hajszan, prof. Jože Vugrinec, predsednik županijske skupščine Péter Markó, prevajalka in župan Monoštra Tibor Viniczay.

osebnosti posvetnega in cerkvenega življenja? Najpreprosteje reče no zato, ker z zapisanimi besedami daje trajno priznanje uredniku, uredništvu in avtorjem za njihovo delo in vsebino, ki jo zastopajo v zborniku, čeprav ima „protokol” v tem primeru pomembno povezovalno vlogo v regi-

ji, ki že dolgo nosi ime panonski prostor in ima vrsto bolj ali manj izkoriščenih skupnih točk, denimo v narodnostni in s tem jezikovni prepletenosti. S pripombo, da je bilo pred desetletji, ko so bile meje mnogo bolj zaprte kot zadnja leta, več sodelovanja kot ga je zdaj. Zlasti velja to za sodelovanje severovzhodne Slovenije (Pomurja) z avstrijsko Gradiščansko. Urednik dr. Robert Hajszan želi narodno, narodnostno

Porabja, Prekmurja in avstrijske Štajerske – iz vrst Slovencev v zvezni deželi Štajerski. „Če bo dovolj slovenskih tekstov, potem bo na naslovnici za leto 2004 ob hrvaškem, nemškem, madžarskem tudi slovenski tekst Panonski letopis,” zagotavlja urednik in lahko mu verjamemo. Ob pomankanju izvirnih prispevkov iz Slovenije se je odločil za objavo daljših povzetkov referatov z lanske mednarodne konference Sezonsko in iz-

Od Lendave do Otovcev

V soboto, 7. junija je fejsť vrauče bilau, depa bus se je napuno s sombotelskimi Slovenci do slejdnjoga sica (seđeža). Napautili smo se na ekskurzijo (tanulmányi kirándulás) v Prekmurje, od Lendave do Otovcev. V Lendavi smo se najprve stavili pri velkoj žutoj izi, štera je samo od zvüna velka. Znautra se stiskavajo: Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti (Magyar Nemzetiségi Tájékoztatási Intézet), Pomurska madžarska samoupravna narodnostna skupnost (Muravidéki Magyar Onkormányzati Nemzeti Közsésg), Zavod za kulturo madžarske narodnosti (Magyar Nemzetiségi Művelődési Intézet), uredništvo časopisa Népiújság pa madžarski oddaj radija in televizije Slovenije. V soboto so delali samo radijci. Glavni urednik Pomurskega madžarskega

maja 1999 se je program povekšo na 11 in pou võre na den v kedni. Od 1. marca 2000 pa majo vsikši den program od 5.45 do 19.00. Zvün 15 redni

dobijo nauvo, vekšo izo. Od kec koli pridemo v Lendavo, že od daleč vidimo grad. Zozidali so ga v obliki črke „L“, iz poštvüvanja do cesara Leo-

Pred uredništvom radia

Pred lendavskim gradom

ga radija (Muravidéki Magyar Rádió) József Végi nam je pripovejdo o zgodovini madžarskega radija v Pomurji. Prvo, 10 minutno oddajo so posneli na magnetofon v murskosoboski knjižnici. Poslušalci so posnetek poslušali v torek, 2. decembra 1958. Najoprvm so meli program trikrat na keden po 10-15 minutov na Radiu Murska Sobota. Med prvima napovedovalcema je bil Albert Abraham, šteri eške gnesaden dela na radioni. Od leta 1974 so meli program vsikši den. V kedni eno võro, v nedelo dve. Madžarski radio je dobil svoj studio v Lendavi leta 1983. Tam sta začnela delati dva novinara in eden tehnik. 1991. leta so dobili nauve mašine in tak so leko naredili več programov. V kedni zadvečar-ka 5 võr, v nedelo pa 2 võri. Od 1996 leta je Pomurski madžarski radio del RTV Slovenija. 1.

Hadikova mumija

delavcov majo 20 zunanji sodelavcov. Sombotelski Slovenci smo poglednili studijo in sobe Pomurskega madžarskega radija, gde delajo novinari. Zdaj stejsko majo, depa k leti

demo letos razstavo Vojaškega muzeja iz Budimpešte, na šteroj so pükše, sable, zastale ipd. Razstavo so postavili na spomin lendavske bitke s Törki I. 1603.

V bitki s Törki I. 1603 je mrau kapetan Mihael Hadik. Po legendi je biu zalüblen v Katico, sestro grofa Miklósa Bánffyja. Brat je sestri brano, ka bi s Hadikom v guč stanila, zatok go je emo zaprejtó v lendavskom gradi. Hadik pa Katica sta se zgučala, ka po bitki Hadik z bregá sv. Trojice pod zemlaup pride k njej v grad. Hadik je v bojni biu spazerani, pa je mrau pod zemlaup, gda je bejžo h Katici. Katica je mrla od žalosti, pa je pokopana v cerkvi sv. Katarine v Lendavi. Hadika so pokopali na brgej sv. Trojice. Gda so tam kapejlo zidali, 1728. leta, so najšli njegovo škrinjo. Hadikovo tejló pa je ostalo cejlo. Kak mumijo, ga leko vidimo eške gnes na den v glažojnatnoj škrinji, v kapejli sv. Trojice.

Kultura je nej samo tisto ka vidimo, čüjemo pa pošlatamo, liki tau tó, ka gejmó. Zatok smo se pelali v ves Otovce, gde je

nas čako Vlado Smodiš z družino in pomočnico Mojco Pelz. Flajсно so nam vónosili koline (masarijo): bujto repo, pečeno mesau in dinske klobase. Sledik pa eške reteše pa palačinke. Eške gnauk jim lejpa (h)vala!

Za ekskurzijo je Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel dobilo peneze od Javnoga sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem in Kulturnega ministrstva RS. Zavalimo se njim, ka smo leko spoznali en tau prekmurske zgodovine in kulture, pa tau, kak živijo Madžari v Sloveniji. Vseposedik smo vidli dvojezične napise, vseposedik so gučali madžarski. Ništerni v domanjoj rejči, ništerni knjižno. Nikoga je nej bilau sram svoje materne rejči. Mi, Slovenci na Madžarskem, se leko včimo od nji.

Besedilo in slike: Marija Kozar

Seja kuratorija Javnega sklada

5. junija je zasedal kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem ter odločal o podporah manjšinskim organizacijam, društvom, samoupravam in institucijam. V t. i. drugem krogu natečajev za kulturne prireditve v maternej jeziku smo bili Slovenci deležni naslednje podpore:

Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel v Sombotelu za gostovanje gledališke skupine iz Odrancev 50.000, za nastop lutkarjev in pevskega zbora 100.000, za gostovanje gledališke skupine iz Trdkove 50.000 forintov; **Budimpeštansko slovensko društvo** za udeležbo na državnem srečanju Slovencev 120.000 in za prireditve slovenskega dneva 100.000 forintov; **Slovenska samouprava Dolnji Senik** za programe slovenskega dneva in blagoslovitev nagrobnika 160.000 forintov; **Slovenska samouprava Slovenska ves-Monošter** za prireditev vsakega dneva 150.000 forintov; **Zveza Slovencev na Madžarskem** za državno srečanje porabskih Slovencev 500.000, za obletnico monoštrskih ljudskih pevč 80.000, za 5. obletnico Slovenskega doma 120.000, za srečanje kulturnih skupin ob koncu leta 100.000, za slovenski kulturni praznik leta 2004 120.000, za božične koncerte 140.000 forintov; **Društvo porabskih slovenskih upokojencev** za negovanje kmečkih običajev 50.000 forintov; **Slovenska samouprava v Števanovcih** za božično prireditev 50.000, za stike s prijateljskimi naselji v Sloveniji 140.000 forintov; **Slovenska samouprava v Andovcih** za vaški dan 150.000 forintov; **Slovenska samouprava v Székesfehérváru** za kulturne prireditve 150.000 forintov; **Slovenska samouprava v Sakalovcih** za vaški dan 150.000 forintov; **Slovenska samouprava v Budimpešti** za slovenski glasbeni večer 100.000, za udeležbo na državnem srečanju porabskih Slovencev 120.000 forintov; **Društvo za lepšo ves v Števanovcih** za ohranjanje zimskih ljudskih običajev 120.000 forintov; **Mestni kulturni center v Monoštru** za revijo manjšinskih kulturnih skupin 100.000 forintov.

Za temo versko življenje v maternej jeziku smo Slovenci dobili: **Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel v Sombotelu** za romanje v Slovenijo 140.000 forintov, **Slovenska manjšinska samouprava v Mosonmagyaróváru** za slovensko mašo v adventu 90.000 forintov, **Društvo za lepšo ves v Števanovcih** za romanje v Slovenijo 130.000 forintov.

Upokojenci iz Murske Sobotne na izletu v Porabji

Že nekaj let izmenjavamo obiske med upokojenci v Porabji in Murski Soboti. Že celo leto smo se pripravljali, gda pride te planirani 24. maj, ka odidemo na srečanje. Biu je lepi sončni, vroči den. Cejli teden se je vrejme nekako »kisló« držalo – mislili smo – izlet nede najbouski, če de deževno – naši plani, ki smo jih imeli splavajo po vodi – pod strejo bomo morali čepeti – ogledi nede možni. Ali naša »prošnja« za lejpo vremen se je uresničila. Krasna sobota je bila.

Od doma smo šli v 7. vóri – v Monoštri smo bili, kak smo tou tudi planirali, v 8.30 vóri, gde so nas naši gostitelji že čakali z izdatnim zajtrkom. S punimi želodci, dobre voule smo se spravili v avtobus in se odpelali najprej do Szombathelya, gde se nam je pridružila še Marija Mukičeva, štera je prevzela skrb za tou, ka si ogledamo Kószeg, Szombathely, gde bomo imeli srečanje v Szombathelyi živečimi Slovenci. Ob tej priliki bomo imeli tudi kulturni program pa se zna, prijetno druženje.

Komorni pevski zbor soboški penzionistov v sombotelskom muzeji na prostom.

Predsednica društva upokojencov Irena Barberova je bila skrbna gostiteljica, vej nam je v avtobus, gde je bilou 40 soboških upokojencev – večina žensk – s sebov pripelala še dva moška. Včasí je bilou bole zanimivo, ka je bila »mejšana« družba. V Kószegi smo si ogledali malo varaš, grad, ki ma tudi nekaj skupnoga z nami. Prle kak smo se odpravili nazaj v Szombathely, smo se pa okrepcáli – naši gostitelji so hrano in pijačo prinesli s sebov, tak ka smo dobre vole šli nazaj v Szombathely, gde so nas že čakali naši prijatelji, gostiteli v Muzeji na prostem. V novi, lani postavljeni slovenski izi smo meli kratek kulturni program, naš zbor iz Sobote je zapel nekaj pesmi, natou pa so Irinkini igralci odigrali eno veselo igro. Drugo pa ranč nej trbelo, te smo bili že vsi tak nasmejani in razigrani, ka smo vkriž popejvali in plesali. Seveda brez jestvine in pitja pa nej bilou. Cejli čas si čuu glas Veronike, štera je na ves glas ponujala »bejlo, črno...«. Ka je tou pomenilo, si leko mislite.

Žau je vsakoj stvari ednouk konec, tak smo se mogli tudi mi s težkim srcom posloviti od gostitelov v Szombathelyi – šteri so se pod ravnjanom harmonikaša Franceka Mukiča prišli posloviti od nas celou do avtobusa. Občevali smo si, ka se v kratkom pa vidimo.

Dobre voule, razpoloženi smo se odpelali v Monošter na večerjo. Bil smo že siti, po večerji pa telko, ka nas je nej razneslo. Zdjaj smo bili pa že presiti, prenapiti pa prezmantrani, ka si nika drugo nejsmo želeli kak domou.

Povsedej je lepou, doma pa najlepše, smo si pravli in v primernih vóraj, gda smo prišli domou puni vtisov, prijetnoga razpoloženja v vupanju, ka se ob priliki pa srečamo. Vsem vam, šteri ste bili z nami, hvala za vse in na svidenje v Murski Soboti vam želi

Ester
Posnetek: M. Kozar

Od Čedada do Logatca, od Čedada do Monoštra

Kulturno humanitarno društvo Alvdor Cerkno iz Kamnika je letos že sedmič organiziralo srečanje pevskih zborov z naslovom »Ko pesem srca vneme«.

Geslo prireditve je bilo: »Od Čedada do Logatca, od Čedada do Monoštra«. Na tau prireditve je Mešani pevski zbor z Gornjega Senika zdaj prvič daubo vabilo. Prireditve so 8. junija držali v čudovitem arboretumu Volčji Potok.

beli brezi. Zmerom leko po-vejmo, da smo lepau na-staupili. Tau smo nej samo mi tak čutili, liki več lidi je nas povalilo. Med njimi sta nas dvej ženski sploj prese-netili. Slava Koderman pa njena mati sta staupile k nam po nastopi pa sta s skonznatimi očami zavalile tau, da smo na programi me-li porabsko ljudsko pesem, stero one tū znajo. Kakoli ka že dugo živetu v Domžalaj, sta Prekmurke. Zvün nji so

pa vidli smo na njihvi obrazaj, da so oni tū radi bili nam, svojim spoznancom. Da smo leko na tau lejpo pri-reditev šli, nam je omo-gočila Zveza Slovencev na Madžarskem, ki je nam potne stroške pokrila. Na-paut nas je sprvodo pred-sednik Zveze Jože Hirnök. V imeni zbora se lepo zavalim Zvezi za priliko in lepo do-živetje.

Etak smo se pa ja leko tak vrnili domau, kak so organi-

MePZ Avgust Pavel v arboretu Volčji Potok.

Naš zbor je sprejeo tau va-bilo pa smo se napautili na prireditve. Na prireditvi je bilau 23 pevski zborov in skupin iz Slovenije, zamejstva in tujine. Nastopi skupin so bili na prostom, v arboretumu, med strašno lej-pimi raužami, drevjami. Lepše si človek ja ne more želeti. Kakoli ka je te den na medardovo spadno pa smo se bojali od dežja, smo srečo meli, deža nej bilau, zme-rom smo leko nastopali. Mi smo bili skurok med zadnji-mi nastopajočimi zbori, etak smo meli priliko vsak-šo skupino čuti, videti. Vsak-ša skupina je spejala dvej pesmi. Naš zbor je na pro-grami emo porabsko ljud-sko Snoč nam je ta noč tak lušno vesela v priredbi Uroša Kreka in pesem Dve

nas obiskale ženske in pred-sednica mešanoga pevske-ga zbora Lisca iz Sevnice, ra-di bi z nami stike postavili. Našim mladim večkrat pra-vijo, ka samo spejvajo slo-venski. Ge bi rada bila, če bi zdaj tam nistarni nevzauci bili pa bi čuli, ka so si naši mladi podje pa dekle kak lepo zgučavali v vsemi, ki so prišli k nam, so nas spr-vajali.

Pa te smo se eške gnauk pre-senetili. Kak smo prauto tistoga prostora šli, gde so nas pogostili, so naše vüje sploj spoznano muziko čule. Na dvorišči so se obračali folkloristi, ki so prekmur-ske plesale. Pa ka mi-slite, sto je igro? Beltinska banda. Kak mali je svejt! Tau nam je tak dobro spadnilo, ka je tau nej za povedati. De-

zatori v vabili sploj lepau napisali: »S seboj prinesite dobro voljo, srčno ljubezen do petja ter veselje do druženja, doma pa pustite de-žnike, slabo voljo in vsak-danje nepotrebne skrbi. Če se boste tega držali, boste domov odšli v prepričanju, da človek le skupaj z dru-gimi ter s samim seboj po-stane to, kar si želi, jaz pa vam obljubljam, da bom z mojim trudom in božjim blagoslovom izpolnil vaša pričakovanja.«

Paunauč je že minaula, gda smo trüdni, zmantrani, de-pa z lejrimi spomini staučili iz avtobusa. Naše misli so pa že v Šentvidi, ki bau 21. pa 22. junija, kama mo znauvič šli nastopat.

I. Barber

Pogovor z atletom Stankom Lorgerjem

»Šport je bole krepek kak politika«

Tau je bilo moto srečanja, gdeji so porabski šaularge gledali kratke filme o športu pa se srečali z ništrnimi športniki. V prvom filmu smo vidli male mlajše v Avganistani, steri so labdo brsali, se premetavali ali bežali. Na konci filma so iz prazni golaubišov vösklali pet kraugov kak simbol olimpije.

V ednom drugom filmu smo vidli irašnje slovenske športnike, kak so veseli, gda gvinejo, kak je poledjéjo skunzé, gda jim delijo medalijo pa jim špilajo himno.

Srečanje je organiziro Benjamin Hvala, direktor Šport & Mediji, zavoda za znanstveno, športno in kulturno dejavnost. Sponzorji srečanja so bili: Krka d.d., Telekom Slovenije, BTC Ljubljana in Audi-Porsche.

Na tau srečanje je prišo gospaud Stanko Lorger iz Slovenije, steri je v petdeseti lejtaj bijo irašnji športnik. 13 lejt je bijo najbavški tekač na 110 metraj z ovirami v Jugoslaviji, bijo je trikrat na olimpijskij igraj.

Gda smo ga pitali, če je on gdasvejta že djauko od radošti ali žalosti, nam je tapravo ka je 1954. leta bijo na Evropskom prvenstvu v Berni v Švajci. V svoji disciplini je bijo najbavški, tak ka je trno računo na tau, ka de prvi. Na tau tekmovalje je dosta lidi prišlo iz Jugoslavije, oni so tō fejš računali na njegvo zlato medalijo. Do finala je vse gladko šlau, tam so pa štirikrat mogli na nauvo začniti leteti. Gnauk so nej čuli štartno pištolo zavolo helikoptera, steri je ranč te leto nad štadionom, potistim sta dva vöskočila. Tau je gospauda Lorgerja tak vküpzmejšalo, ka je na konci samo štrti grato. Kak je sam pravo, vsedo si je v travo pa se namila djauko.

Tisoga ipa so oni ešče nej za pejnje tekmovali, liki bole zavolo veselja. Kakšno veselje je bilau tau za njega, gda je v Celju daubo svoj prvi športni gvant, ešče bole je pa ponosen bijo, gda je reprezentant grato pa je leko nasé djau dres, na sterom je tisto-

ga ipa pisalo, ka Jugoslavija. Trno leipe spomine ma na Olimpijo v Melbourni v Avstraliji. Najprva je nej sto titi, ka je tau 1956. leta bilau, gda je na Vogrskom revolucija vövdarila. Bojo se je, ka bau, čene nede mogo domau priditi. Dapa padaši so ga nagučali, ka tau ne smej vönjati. Gda so prej prišli v te velki varas Melbourn, so je čakali Slovenci, steri so po bojni taskočili. Njino prvo pitanje je prej tau bilau, če so njim od daumi prinesli kaj domanje zemlé. Gospaud Lorger je srečen človek, nej samo zatok, ka je znau, gda mora svojo športno kariero taknjati, liki zatok tō, ka me je vsigdar največ pomenu daum pa njegva držina.

• *Kako se je začela vaša atletska kariera?*

»Takoj po vojni, 1945. leta, sem se vpisal v gimnazijo v Rogaški Slatini. Tam smo morali vsi dijaki tekmovali za značko ZREN (za republiko naprej). Poleg plavanja je bil tudi tek na 60 metrov. Ko smo šli na štadijon, me je profesor telovadbe poslal na štart. Odtelkel sem 60 metrov, profesor je pogledal na štoparico in rekel: »Lorger, to ni mogoče, štoparica se mi je pokvarila.« Rezultata ni vpisal. Ko so pa drugi tekli, je bila štoparica spet v redu. Ko so vsi končali, je profesor zbral od vseh drugih najboljšega, češ da naj teče z menoj, da bi videl, ali sem res tako dober. Šla sva na štart, tekem sem in sem ga premagal skoraj za deset metrov. Šele potem je profesor telovadbe vpisal v redovalnico rezultat.

Potem sem šel na višjo gimnazijo v Celje. Na odprtem prvenstvu celjske gimnazije so mi dijaki rekli: »Veš kaj, Stanko, pojdi in teci, da boš videl, kaj pomeni tisti tvoj rezultat iz Rogaške Slatine.« Moj poznejši trener je bil predsednik atletskega kluba Kladivar, rekel mi je, da lahko tečem. Jaz v dolgih hlačah in brez »šprintaric« tečem tistih 100 metrov. Takoj sem dosegel drugo mesto. Tu se je pravzaprav začela moja športna pot.

• *Prva dva rezultata ste dosegli brez treninga?*

»Popolnoma brez. V Rogaški sem tekel bos, v Celju pa sem videl, da imajo drugi neke čevlje iz žebli, se pravi »šprintarice«. Ko smo v Celju čakali na štart finalnega teka, so bile v garderobi v kotu ene »šprintarice«. Sicer so bile dve številki prevelike za mene, vseeno sem jih dal na noge. S tem sem potem tekem in dosegel drugo mesto. Predsednik Kladivarja je to videl, rekel mi je, da če hočem biti član kluba, naj pridem popoldne na ekonomat in bom dobil opremo. Dobil sem sivo bombažno trenirko, copate, maji-

Stanko Lorger
v Monoštru

co in hlače. Ni mi nerodno povedati, bil sem neskončno srečen, da sem postal športnik.

• *Kako ste se odločili za svojo disciplino, za tek na 110 metrov z ovirami?*

»Bilo je na mladinskem državnem prvenstvu v Domžalah. Prva stvar, ki se mi je tu zgodila, je bila majhna nerodnost. V predteku tečem proti cilju in vidim ciljni trak. Prvič v življenju sem ga videl in nisem vedel, kaj pomeni. Šel sem pod njim, nisem ga pretr-

gal. Drugi so se mi smejali, toda kljub temu so mi priznali rezultat.

Na tem tekmovalju bi moral Celjan Bruno Štiglic teči na 110 metrov z ovirami. A je zbolel in ni prišel na tekmovalje, zaradi tega bi moral Kladivar plačati kazen. Vodstvo Kladivarja je reklo: »Veš kaj, Lorger! Ti si zadosti visok, pojdi na štart, teci namesto Štiglica, štartaj in odstopi!« Grem na štart, prvič v življenju sem videl ovire. Pridem do prve ovire, nikjer nobenega. Pa sem lepo tekem do konca in sem zmagal. Postal sem mladinski prvak, izenačil sem državni rekord. To je bilo leta 1949. Leta 1952 sem na olimpiadi v Helsinkih že prišel v polfinale in izenačil jugoslovanski državni rekord. Ko je ameriški strokovnjak, trener takratnega svetovnega rekorderja, videl moj način teka in hitrost med ovirami, je rekel, da bi, če bi nekaj mesecev treniral v Ameriki, gotovo postal svetovni rekorder.

• *Na svoji športni poti ste doživeli lepe in tudi žalostne trenutke.*

»Leta 1954 je bilo Evropsko prvenstvo v atletiki v Bernu. To leto, do prvenstva v Bernu, sem bil nepremagan v Evropi. Ko smo prišli v Bern, sem zmagal v predtekih, v četrtfinalu, v polfinalu. Tisti dan, ko je bil finalni tek, je množica Jugoslovancev prihajala na stadion z državnimi zastavami, češ da bi proslavili mojo zmago. Če nisem neskončen, tudi sam sem bil prepričan, da bom zmagal. Štirikrat smo štartali. Prvič nas je zmotil helikopter, ki je letel nad nami, trikrat so pobegnili. Do konca teka sem podrl sedem ovir. Štirinajset let je trajala moja športna pot in v vseh štirinajstih letih nisem podrl skupaj sedem ovir – kot zdaj na enem samem teku. Postal sem četrti, čeprav sem se zavedal, da sem najboljši. Sedel sem v travo, zajokal in si zaželel samo eno – da bi ta tek ponovili.

Poraz v Bernu sem težko prebolel, toda vedel sem, da je to šport, to ni moja služba. Tek-

moval sem zato, ker sem imel atletiko rad. V tistem času nisimo tekmovali za denar, štartnine nismo poznali. Za srebrno kolajno na EP v Stockholmu 1958. leta sem dobil za nagrado lesen nož za odpiranje pisem.

Ob športu sem končal študij na fakulteti, postal sem profesor matematike in fizike.

Ko sem se 1962. leta zavedal, da sem svoj maksimum dosegel, sem rekel: treba je končati. In tako sem z atletiko končal – ne bom pretiraval, če bom rekel – skoraj neporažen v Jugoslaviji štirinajst let. Trinajstkrat sem bil prvak Balkana, trikrat svetovni študentski prvak, sodeloval sem na treh olimpijskih igrah.

• *Olimpiada v Avstraliji se vam je posebej vtisnila v spomin.*

»Da, kajti velika čast za vsakega športnika je priti v državno reprezentanco. Moja najlepša olimpiada je bila leta 1956 v Melbournu. To je bilo v času vaših žalostnih dogodkov, revolucije na Madžarskem. Stal sem na trgu v Celju in sem razmišljal, ali naj grem v Avstralijo. Bila je nevarnost vojne, bal sem se, da se ne bi mogel vrniti domov. Prijatelji so me pregovorili, da take priložnosti ne bom imel nikoli več.

Tako sem se potem podal na pot v Avstralijo, polet je trajal 55 ur. Ko smo po treh dneh potovanja ob 10.00 zvečer prišli v Melbourne, so nas pričakali naši izseljenci, v glavnem Slovenci. Namesto lepega slovenskega pozdrava Dobrodošli so nas pozdravili z vprašanjem: Imate s seboj kaj slovenske zemlje? Neskončno se jim je tožilo po domovini.

S Stankom Lorgerjem sva pogovor končala s klepetom o družini in domu, na katerega je neskončno navezan, kakor tudi na ljudi, med katerimi živi. Ob njegovi razglasitvi za častnega občana v Celju se je zahvalil z besedami: »Vse to, kar je bilo v športu, bo prej ali slej pozabljeno. Zelo pa sem srečen, da me niste pozabili vi, s katerimi živim.«

Marijana Sukič

OD SLOVENIJE...

Pahor v ZDA

Predsednik državnega zbora Borut Pahor se je z delegacijo, v kateri sta bila tudi predsednika odborov DZ za zunanje zadeve in obrambo Jelko Kacin in Rudolf Petan, mudil na tridnevem delovnem obisku v Washingtonu. To je bil njegov prvi tovrstni obisk zunaj Evrope. Pahor se je med obiskom srečal s številnimi ameriškimi politiki, med drugimi tudi z demokratsko senatorko iz New Yorka Hillary Clinton.

Novo vladno letalo bo šlo v najem

Še preden je novo vladno letalo falcon 2000 EX "pristalo" v Sloveniji, se je vlada soglasno odločila, da bo 28 milijonov dolarjev vredno letalo namenjeno zakupu. Letalo bo sicer izdelano do septembra, ko bi ga tudi prevzeli, nato pa bi v hangarju počakalo na najprimernejšega zakupnika. Za tak ukrep se je vlada odločila potem, ko je finančni minister Dušan Mramor predstavil analizo stroškov uporabe novega letala - številke so precejšnje. Z zakupom bi namreč država letno lahko prihranila okoli 600 milijonov tolarjev, medtem pa bi predsedniki države, vlade in DZ še naprej leteli s 16 let stari letalom Lear Jet 35A. Tako kot na vseh drugih področjih bo torej ob zaostrenih razmerah potrebno varčevati tudi na račun udobja treh predsednikov, je poudaril Mramor in dodal, da so stroški poleta z vladnim letalom precej višji od stroškov letenja na rednih linijah.

Dekriminalizacija prostitucije

Državni zbor je pred kratkim sprejel novelo zakona o prekrških zoper javni red in mir, ki dekriminalizira prostitucijo, to pa je v delu javnosti dvignilo veliko prahu. Aleš Primc in skupina volivcev so namreč v DZ vložili pobudo za začetek postopka za razpis naknadnega zakonodajnega referenduma o noveli zakona. Po predlogu predlagatelj naj bi državljan na referendumu odločali, ali podpirajo sprejeto novelo, podpise pa so začeli zbirati v ponedeljek, 9. junija, saj je tako določil predsednik DZ Borut Pahor, v 30 dneh pa morajo zbrati 40.000 podpisov podpre zahtevi za razpis referenduma.

Krajinski park kot naša skupna preteklost in prihodnost

Krajinski park Goričko za domačine zaviti

Junija in julija potekajo v 11 goriških občinah javne predstavitve osnutka uredbe o Krajinskem parku Goričko, ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela 22. maja 2003. Med javno predstavitvijo, ki jo vodi Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, si bodo zainteresirani lahko na sedežih 11 občin na območju bodočega krajinskega parka ogledali tudi kartografsko in drugo dokumentacijo, povezano z zavarovanjem omenjenega območja. Za marsikatero Goričanca je to velika novost, zavita v tančico skrivnosti in strahu, medtem ko ljudje v obmejnih krajinih Avstrije in Madžarske že spoznavajo konkretne posledice življenja v parku in na zavarovanem območju.

Potujoča tiskovna konferenca okoljskega ministristva na Goričkem

Slovensko okoljsko ministristvo je letos že petič ob 23. maju, svetovnem dnevu biotske raznovrstnosti, in 24. maju, svetovnem dnevu parkov, pripravilo potujočo

ših razglednih točk). Pot so nadaljevali naprej skozi Fikšince, Kramarovce, Rogoševce in nato prek Ocinja do Serdiškega in Sotinskega brega. Tu so se peš povzpeli na najvišji prekmurski hrib, ki pa mu ob nadaljnji širitvi

Milena Janežič in Mateja Gornik, s katerima ponavadi sodelujemo novinarji, ko potrebujemo odgovore z Ministrstva za okolje, prostor in energijo, pred Kozelinovim razglednim stolpom v Gerlincih, kjer je nadvse zanimiva in lepo urejena turistična kmetija.

novinarsko konferenco. V četrtek, 22. maja, je tako prišel avtobus z novinarji iz vse Slovenije prek petanjkega mostu in mimo Zatona do Gederovcev, kjer so se jim pridružili pomurski novinarji. Nato so se popeljali po slemenih zahodnega dela Goričkega, se ustavili pri turistični kmetiji Kozelinovih v Gerlincih (kjer imajo razgledni stolp in urejen objekt za goste na eni najlep-

kamnoloma grozi veliko uničenje - tu je namreč predvideno širjenje kamnoloma Koncota, za katerega ima koncesijo Cestno podjetje Murska Sobota, to pa je od lanskega poletja v lasti Pomgrada, največjega gradbenega podjetja v severovzhodni Sloveniji. Širitvi kamnoloma nasprotujejo nekateri domačini, večina pa se je dala prepričati in je pristala na ureditev cest in

bankin.

Pred gradom pri Gradu na Goričkem so na goste iz vse Slovenije čakali goriški župani z gostiteljem, graškim županom Danielom Kalamarjem. Na razgovoru so gostom predstavili nekatere aktualne probleme, povezane s pomanjkanjem pitne

Junij in julij v znamenju javnih predstavitev parka

Vse predstavitve se začnejo ob 19. uri, v ponedeljek, 9. junija, je bila prva na Canakovi, dan zatem v Dobrovniku in naslednjega dne v Gornjih Petrovcih. 17. junija bo javna predstavitev pri

Srečanje z goriškimi župani v gradu, kjer bo sedež krajinskega parka, čez čas pa tudi sedež trideželnega parka Raab-Goričko-Örség (Stražna krajina - kamor spada tudi ozemlje Porabje). Uprava Občine Grad se je že preselila v graščino, tam pa bodo svoje prostore dobile tudi delavnice za prikaz domačih obrti ter razstavni in prodajni prostori za prikaz in prodajo značilnih goriških pridelkov in izdelkov.

vode in veliko brezposelnostjo, Mladen Berginc in Alma Vičar z Ministrstva za okolje, prostor in energijo pa sta sporočila tudi aktualno vest, da je Vlada Republike Slovenije ravno takrat sprejela osnutek Uredbe o krajinskem parku Goričko. V uredbi so zapisani razvojne usmeritve, varstveni režimi ter način upravljanja in financiranja parka.

Gostje so od županov (Daniela Kalamarja, Franca Šlihthuberja in Marjana Kardinarja) želeli izvedeti, kako domačini sprejemajo načrtovani krajinski park, kakšne načrte imajo tukajšnje občine in ali imajo kakšne izdelke, ki bi jih lahko tržili. Vsi pričakujejo napredek, predvsem pa, da bo država skrbela za delovanje parka tudi potem, ko ga bodo ustanovili, so povedali gostitelji.

Gradu, dan zatem na Hodošu in nato na Kobilju. 23. in 24. junija bosta predstavitvi v Kuzmi in v Moravskih Toplicah, 30. junija v Puconcih in 1. ter 2. julija še v Rogoševcih in Šalovcih. V uredbi je zapisano, da se bo na Goričkem spodbujal trajnostni razvoj, ki zagotavlja razvojne možnosti prebivalstva - vse to bo podrobneje opredeljeno v načrtu upravljanja parka - programskem aktu, ki ga še morajo pripraviti. Najpomembnejša vsebina obveznih pravil ravnanja v parku so varstveni režimi. Poudarjajo, da uredba ne določa omejitev na tem območju, niti ne predvideva opustitve sedanje kmetijske rabe. Omejitve se nanašajo predvsem na športne, kulturne in druge prireditve zunaj naselij ter vzletanje in letenje z zrakoplovi. Po-

... DO MADŽARSKE

Madžarska vlada ogorčena

Madžarska vlada je ogorčena nad ravnanjem opozicijske stranke Fidesz. Le-ta je namreč spodbudila Mednarodni demokratski center krščanskodemokratskih strank (CDI), katerega član je, da se sprejme odlok, ki Madžarsko skupaj z Burmo in Kubo uvrsti med nedemokratske države. Fidesz našteva nekaj primerov (naslednjih policistov na demonstracijah na mostu Erzsébet, postopek zoper Dániela Lopperta, ki je ministrskega predsednika imenoval izdajalca domovine, prekinitve pogodbe uredništva Magyar Nemzet itn.), ki jih ocenjuje kot kršitev človekovih pravic.

Zunanji minister László Kovács se je zelo ogorčeno odzval na t. i. lisbonski odlok, češ da v zadnjih trinajstih letih na Madžarskem ni bilo nobene opozicijske politične sile, ki bi lastno državo na tak način ovadila pri mednarodnih organizacijah. Akcijo Fidesza je ocenil kot sredstvo za doseganje notranjepolitičnih ciljev stranke. Dodal je, da je vlada pripravljena sprejeti predstavnike CDI in dokazati, da so ovadbe Fidesza lažne.

Programi, prireditve

- Od 16. do 18. junija je potekal Tabor predšolskih otrok iz Porabja v Vrtcu v Murski Soboti. Tabor pomeni konec aktivnosti vzgojitelj iz Murske Sobotice, ki jih v šolskem letu vodijo v porabskih vrtcih. Letošnjega tabora, ki ga je organizirala Zveza Slovencev na Madžarskem, se je iz petih vrtcev udeležilo 17 malčkov ter 14 mamic in vzgojiteljic.
- Od 18. do 21. junija so bili porabski učitelji slovenskega jezika na Seminarju slovenskega jezika in kulture, ki je tokrat potekal v Zrečah.
- 28. in 29. junija bodo ljudske pevke iz Monoštra gostovale v Kopru. Gledališka družina Nindrik-indrik pa se bo udeležila 5. festivala amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah v Italiji.

»Dokument je pripravljen s finančno pomočjo Evropske skupnosti. Stališča izražena v tem dokumentu so stališča radia Murski val in časopisa Porabje ter se v nobenem primeru ne morejo obravnavati kot uradno stališče Evropske skupnosti«

Turistični spominki Goriškega

Že nekaj mesecev se skupina približno 100 domačinov intenzivno usposablja za delo v okviru krajinskega parka. Po uvodnem splošnem izobraževanju se zadnje teden usposablja v okviru specializiranih delavnic (vseh je 16). Med najbolj aktivnimi je »rokodelska delavnica«, ki je poleg klasičnega izobraževanja že izvedla tudi izlet na Madžarsko in opravila natečaj za izbiro najboljših rokodelskih izdelkov. Izdelovalci so jih prijavi na razpis anonimnega natečaja, ki je bil organiziran v okviru projekta Razvoj skupnega krajinskega parka Goričko v delovni skupini Tradicionalne obrti. Prejeli so 109 izdelkov. Komisija v sestavi Jelka Pšajd, Ditka Petkovič, Alma Vičar, Stanka Dešnik, Marta Horvat, Štefan Dravec, Walther Czerny, Peter Roscher, Marina Eggert, Ignac Meden in Sonja Kreslin so izbrali 25 nagradencev, ki jim bodo omogočili izdelavo celostne podobe njihovih izdelkov. Najboljše ni, ampak so izbrali prvih pet, ki bodo prejeli nagrado v vrednosti 200 evrov. Najboljši rokodelski izdelki, ki se bodo v prihodnje prodajali kot turistični spominki z Goriškega, so: lesena piščalka Antona Žokša, »laneni vankiš« Daniela Topolovca, lončarski izdelki Darje in Franca Zelka, pirhi Elizabete Urisk ter božični okraski in košarice (ena velika in tri majhne za drobne zdrave prigrizke) iz koruznega perja Elizabete Cipot.

Bernarda B. Peček

v tančico skrivnosti

membrno je varovanje voda in obvodnega prostora ter zagotavljanje čiste pitne vode, kar predstavlja »poglaviti razlog za omejevanje gradenj in drugih posegov v naravo ... podobno velja za izkoriščanje mineralnih surovin.« Fina-

programov in prijavljanjem na razpise, pa tudi iz proračuna lokalnih skupnosti, vstopninami, dotacijami in donacijami ...

Alma Vičar, koordinatorka projekta Phare (Ministrstvo za okolje, prostor in energijo): »Tudi ta gorič-

ropje na desni strani ter vse pritlične prostore, kjer bodo obrtne delavnice, predstavitev in prodaja lokalnih produktov. Tukaj, kjer smo sedaj, bo informacijsko središče parka. To bo, vsaj tako upam, začetek življenja v gradu. Upam, da bo tudi uprava parka pripomogla k temu, da bo ta grad zaživel in ponovno doživel svojo veličino v prostoru, ki jo je nekoč že imel. Upamo, da bo slejkoprej postal tudi povezovalnik med vsemi tremi parki. Razglasitev parka bomo verjetno dočakali oktobra letos, če bo sreča imela mlade in če se bodo prebivalci Goriškega strinjali z ustanovitvijo. Pristanek vseh lastnikov zemljišč ni obvezen, vsak pameten načrtovalec pa ve, da mora poiskati čim večje soglasje lastnikov zemljišč. Park ne bo ustanovljen z ustanov-

Alma Vičar, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Na Španovi domačiji v Moščancih so predstavili nagrajene turistične spominke z Goriškega.

nciranje parka naj bi slonelo na državnem proračunu, lokalne skupnosti bi sodelovale pri upravljanju, v ta namen pa bo ustanovljen javni zavod, ki si bo moral del finančnih sredstev pridobivati tudi s pisanjem

ki grad je bil obnovljen s sredstvi Pharea iz prejšnjega projekta, ki je bil namenjen podpori ustanovitve parka. S sredstvi iz sedanjega programa pa bomo usposobili prostore v t. i. mezaninu, vmesno nadst-

nim aktom, ampak bo rasel. Z njim bo upravljal javni zavod, ki naj bi začel delovati prihodnje leto s tremi do štirimi zaposlenimi, čez čas pa bi se to število večalo in bi lahko doseglo tudi 14 zaposlenih.

„Potovanja po svetu so vedno zanimiva“ ... (1)

... trdi elektroinženirka Tatjana Luthar Muha iz Ljubljane, ki laže naše tiste države, v katerih še ni bila, kot pa tiste, kamor je potovala službeno oziroma z družino: s soprogom Igorjem, ki je tudi elektroinženir, s hčerko Mojco, baletno plesalko v Cannesu in New Yorku, studentko prava, in s hčerkico Tjašo, učenko gimnazije.

• Prosim te, da na kratko povzameš vtise, ki si jih dobila ob tvojih najbolj zanimivih potovanjih.

»Videla sem kar velik del sveta, pravzaprav skoraj celi svet, razen Južne Afrike, Nove Zelandije in Južne Amerike. Kje je bilo najlepše? Najbolj zanimivo je bilo zadnje potovanje na Kubo ob novoletnem času... Ali pa mogoče prvo potovanje v Malezijo pred petnajstimi leti? Ali potovanje v Avstralijo? Če bi se morala odločiti živeti kje drugje, kot pa doma v Sloveniji, bi bila zlahka to Avstralija. To je danes dežela priložnosti. Poleg Kanade, Nove Zelandije je ena redkih dežel, ki so še vedno odprte za priseljence. To je dežela mladih, dežela priložnosti. Vsekakor to ni več Amerika, kakor je veljalo dolga leta. Amerika je dežela hamburgerja, McDonald'sa in coca-cole. To pa sploh ni zanimivo. Občutek imaš, da je to policijska dežela in ta občutek imaš že takoj po prihodu na letališče.

Moje prvo veliko potovanje je bilo pred petnajstimi leti v Malezijo, službeno potovanje, kjer smo gradili telekomunikacijsko povezavo med otokom Laguan in elektrogospodarstvom Sabaha. Bila sem v vlogi vodje projekta. Projekt inštalacije in pogona je trajal približno tri mesece. Zanimivo je bilo. Takrat sem prvič dobila v roke chapshacks, ker je tu kitajska kuhinja. Tako se prvi večer sploh nisem mogla najesti, ker mi nikakor ni šlo od rok. Po treh mesecih

sem bila že pravi ekspert. Težava je bila še v tem, da nisem poznala lokalne hrane, je nisem znala naročiti. Skupaj z domačini, sodelavci pri projektu, smo običajno po končanem delavniku končali v najbližji oštariji. Po celodnevem delu smo bili seveda vsi zelo zelo lačni in pojedli smo vse, kar so prinesli pred nas. Naročali so oni in so po navadi vprašali »A si se najedla?« - »Ja.« - »A ti je bilo dobro?« - »Ja.« - »Pa veš, kaj si jedla?« - »Ne.« Šele potem so mi razložili, kaj vse sem pojedla: od kače do žab in morskega psa, da ne omenjam še drugih eksotičnih živali. In potem, ko sem že odgovorila, da je bila hrana zelo dobra, tega nikakor nisem mogla več preklicati. V glavnem je bilo dobro. Spomini na te mesece so bili tako prijetni, da smo potem z družino šli tja na prvo čezoceansko potovanje. To je bilo kakšnih pet, šest let pozneje, da bi družina videla, kje sem preživela ves ta čas.

• Kaj pa te je zapeljalo na Kubo?

»Na tem našem zadnjem potovanju na Kubi smo bili s prijatelji, ki so tudi elektroinženirji. Hoteli smo videti Kubo zdaj, ko tam vlada še Fidel Castro in je za Amerikance prepovedana dežela. Jasno nam je bilo, da bo enkrat kasneje, ko bodo Američani navalili na Kubo, tudi tam za vsakim vogalom coca-cola in McDonald's, kot drugod po svetu. Bilo je zanimivo, ko smo se pogovarjali z domačini, ker smo bili presenečeni nad tem, kako

so izobraženi. Spomnim se, da so skoraj vsi vedeli, kje Slovenija je, kar je po svetu pravzaprav redko. Še vedno nas namreč zamenjujejo s Slovaško ali s kakšno bolj razvito rusko republiko. Torej, tam so za spremembo vsi vedeli, kjer Slovenija je. Poznali so celo zgodbo osamosvojitve. Ta sistem me je v marsičem spominjal na naš nekdajni sistem. Vsi imajo možnost izobrazbe. Natakariji in kuharji hotelov so bili vsi po vrsti univerzitetno izobraženi strojni inženirji, gradbeni inženirji in podobno. Z inženirji smo zelo hitro vzpostavili stike. Možnost izobrazbe torej imajo vsi. Zgodba pa se obrne pri zaposlitvi, ki je ni. In hoteli ponujajo edino možnost preživetja. Inženirji se zaposlijo v hotelskih verigah, ki so bolj ali manj v španskem lastništvu.

• S kakšnimi kulinaricnimi užitki vas je razvajala ta dežela, kajti znani ste kot veliki gurmani.

»Hrana je bila izredno dobra, presenetljivo dobra. Marsikje po svetu nismo dobrje jedli. V Ameriki ni dobre hrane. V Angliji tudi ne. Na Kubi pa je bila hrana izvrstna. Vse sveže pripravljeno. Iz morja naravnost na krožnik.

Še nekaj besed o Avstraliji. Avstralija nam je bila zelo všeč, ker je popolnoma drugačna. Vse je drugačno kot pri nas. Podnebje je drugačno, rastlinstvo je drugačno, živalstvo je drugačno, kenguruji, krokodili ...»

• Nisem vedela, da te nara-va tako zanima.

»Ja, tudi to je zanimivo, a krokodili so bili tudi na krožniku zelo dobri. Od vseh eksotičnih živali, ki smo jih poskusili v Avstraliji, je bil krokodil daleč najboljši. Boljši od kamele, od kenguruja, od emuja. Res

specialiteta. Pred enim tednom so imeli v Ljubljani dneve avstralske kuhinje in dejansko sem bila razočarana, ker to sploh ni bilo podobno tistim specialitetam, ki smo jih okušali v Avstraliji. Presenetljivo dobro pa smo jedli tudi v Tanzaniji. Golaž iz gnuja je odlična specialiteta. V Tanzaniji smo bili v parku Serengeti na fotosafariju. To je bilo eno od turističnih potovanj.

• Te ni bilo nikoli strah, ko si se odpravljala sama v kakšno eksotično državo na službeno potovanje?

»Enega potovanja me je bilo na začetku kar strah. To je bilo moje prvo potovanje v Indijo. Skupno sem bila do sedaj v Indiji že petkrat in vsakokrat je bilo lepše in vsakokrat sem se bolj znašla. Ampak hodim samo v severno Indijo. V južno Indijo me ne dobite, za vraga ne. A ko sem bila v Indijo namenjena prvič, me je bilo strah. Namreč, kadarkoli sem potovala po svetu, sem se izogibala indijskih restavracij, ker so bile pojem slabe hrane, umazanije, ciganije. Imela pa sem srečo, da smo imeli takrat v Indiji zelo dobrega lokalnega predstavnika iz ene od višjih indijskih kast. Pravzaprav so me sprejeli v svojo družino in se res potrudili, da so mi pokazali Indijo iz njenih lepših strani. To velja tako za njihove kulturne značilnosti kot tudi za prehrano. Tako so me ob neki priložnosti peljali tudi na pravdo indijsko poroko. Bilo je zelo zanimivo. Jaz sem prišla tja v kavbojkah, nevesta pa je bila spravljen v tradicionalno indijsko poročno oblačilo. Na sebi je imela toliko raznih dragocenosti, tradicionalnega nakita, da se skorajda premikati ni mogla. Z vsake strani so jo pod-

pirali in ji pomagali pri hoji. Hrana je bil odlična. V Indiji sem potem od te gospe dobila tudi sari. Tako imam svoj sari, ki pa ga oblečem samo ob posebnih priložnostih - družinskem krogu. Moje prvo potovanje v Indijo je bilo službeno. Šla sem v eno od njihovih držav na severu, kjer smo delali za električno, ki je bila sredi pragozda. Predstavnik mi je prikrbel lastni avto s šoferjem. A pot v Šimlo, ki je bila pravzaprav mesto, kjer so imeli angleški imperialisti letno rezidenco, je trajala skoraj dva dni. Nastanili smo se v hotelu, ki je bil cel lesen. Ko sem potegnila obleko iz kovčka, je bila takozemčkana, da sem jo dala likat v hotelsko oskrbo. A moram reči, da sem po tistem to obleko samo še vrgla v smeti, ker so mi jo povsem uničili. Na lepem kostimu so mi zalikali robove po sredi rokavov. Katastrofa! Drugo jutro je prišel šofer z avtom po mene. Rekel je: »Grev! Ali si pripravljena?« - »Ja.« Pogledal me je, kako sem se pripravila. Torej: bila sem v tistem kostimu in imela sem obute čevlje z visoko peto. Rekel je: »Sorry, ampak takole pa ne moreš tja!« - »Kako da ne?« Bila sem oblečena po naših normativih, seveda pa ne po njihovih. Odrnil je: »Vzemi si čevlje za hojo s sabo!« Nakar me je peljal in peljal in kar na lepem sredi džungle obstal ter rekel: »Tako, zdaj pa greva naprej peš, ker tu je ceste konec.« In potem sva izstopila iz avta, preobula sem se v športne čevlje in šla sva kakih petsto metrov precej strmo sredi džungle navzdol do hidroelektrarne. No, tam na vhodni ploščadi sem se zopet preobula v salo-narje in spravila športne čevlje nazaj v torbo.

Suzana Guoth
(se nadaljuje)

Besede, ki predstavljajo materni jezik

Konec aprila je Slovenska manjšinska samouprava 18. okrožja v Budimpešti gostila gledališnike iz Slovenije. Čla-

lavci ambasade. V tem kratkem času smo našim gostom poskusili pokazati čimveč značilnosti madžarskega glavnega mesta.

predstave je pripomoglo tudi petje, spremljano s harmoniko.

ja, posebno veliko. Zato smo zelo hvaležni Odrančanom za to gledališko predstavo.

ke smo peli prekmurske in porabske pesmi, nekateri so celo zaplesali.

Gostje in gostitelji

ni kulturnega društva *Osem src* so prišli k nam iz Odrancev v Prekmurju. Pospremil jih je predsednik društva Jožef Kociper, igro z naslovom *Neozdravljivi abecedarji* pa je postavil na oder dekan Lojze Kozar.

Skupina je dopoldne obiskala slovensko veleposlaništvo v Budimpešti in se srečala s sode-

Predstava gledališke skupine se je začela ob 17.30 v Hiši manjšin. Ob predstavi, v kateri se nastopajoči po abecednem vrstnem redu poigravajo z besedami, smo se naučili veliko novih izrazov, besed; besede, povezane z znanjem, ljubeznijo, živalmi ... Spoznali smo jih prek zgodbic (Plantavi Janoš in psi, Nemi bolnik ...). K pestrosti

Zelo dobro smo se počutili, spoznali smo, kako lepa in bogata je naša materinščina in koliko ima lepih besed, ki jih v vsakodnevni komunikaciji redko ali sploh ne uporabljamo. Srečanje z »lepo« materinščino pomeni nam, ki smo daleč od svojega rojstnega kra-

Posebej nas je veselilo, da se je naše prireditve udeležil tudi veleposlanik Slovenije v Budimpešti Andrej Gerenčer, gospod Kociper pa mu je predal knjigo Ivana Camplina *Mojih devetdeset let*.

Predstavi je sledil prijateljski pogovor, ob zvokih harmoni-

V imenu naše slovenske samouprave se zahvaljujem vsem – posebej Ministrstvu za nacionalno kulturno dediščino za finančno podporo – ki so pomagali pri organizaciji in izvedbi našega programa.

Jože Karba,
podpredsednik samouprave

Veški den v Števanovci

Lokalna in manjšinska samouprava v Števanovci je 8. junija organizirala veški den,

iz Križevcev pri Ljutomeru pa godba na pihala iz Maribora. Vsi so dobri bili, dapa meni se

Marija Rituper.

Po obedu si je vsakš leko pogledno likovno razstavo o Porabji iz učencevih risb. Potejm se je začnila predstavitev gasilskih, graničarskih in policijskih veščin. Najbolja zanimivo predstavitev so gasilci meli.

Dapa najbola se je lidam tisti gasilski auto vido, na sterom je edna velka garica bila. Tau garico je na tresti mejtrov gora

blema je bila. Sploj je vrauč bilau. Dapa bili so taši, steri so se tauma zato veselili. Tau so bili krčmardje, eden za drugim

Mali folkloristi števanovske šaule.

»Košar« gasilcov je visko zdigno tiste, steri so se nej bodjali.

Notra so pokazali edne velke škarce, s sterimi žalezo leko razrežejo. Eden stari biciklin so tak razrezali, ka je potistim v ednom košari mesto emo.

Gledalci so se lepau zbrali.

steri se je v pau devetoj začno pa je držo cejlak do večera. Program se je začno z nastopom godbe na pihala pred cerkvijo. Potejm so blagoslovili prapor gasilskoga društva. V enajstoj se je začno kulturni program, gde so nastopili mlajši iz otroškega vrtca, folklorna skupina OŠ Števanovci, moški pevski zbor iz Male Nedelje, FS

je najbola folklorna skupina OŠ Števanovci vidla. Ka so naprejdali, tau so se v dvej mejsceaj navčili. Dapa tak mislim, ka nej so se samo meni vidli, liki drugim tō. Njim so ploskali najbola. Tau je edna dobra pelda za tau, ka mlajše briga naša slovenska kultura, naš jezik, samo za tau bi ešče dosta taši lidi trbelo kak je

zdigno proti nebi. Na vreki garice je eden velki košar bijo, kama so trdje leko notrastanili. Te gasilski auto je cejlak do večera gora-dola zdigo lüstvo pa ešče te se je nej dojšlo tisti, steri so s trideset mejtrov visiko steli kaulak pogledniti v Števanovci. Vse je dobro pa leipo bilau, samo edna pro-

so kobacali bečke, iz steri se je vodojšo pir. Če ta vročina nede enjala, te tak mislim, ka mi Andovčani moramo niši vaški den organizirati pa te včasim slabšo vrejmien pride. Tau je že osem lejt po vrsti tak, ka če v Andovcaj veški den mamo, te gvüšno, ka dež dobimo.

K. Holec

Prehod?

Lani na veliki četrtek se je spulila dolgoletna želja Veričanov pa Čepinčarov, odprla se je meja med dvoma vasicama. Deset letj so mogli čakati

Verički župan Karel Dončec.

na tau. Zdaj že več kak eno leto majo odpreto mejni prehod. Na obadve strani je čuti bilau, kak težko čakajo, naj bi se že meja odprla. Kak dobro baude te nam, so gučali, nede trbelo krauziti trideset kilometrov. Vsakšni den si leko poglednemo sorodnike pa leko tankamo tō. Dapa mejni prehod odpreti je zato nej tak naletja. Zidino trbej naprajti, gde do vojaki pa cariniki opravljali delo, cesto trbej naprajti. Tau je nej malo pejnec. Tau je madžarska vlada dobro znala. Zato pa vlekla tak dugo kak dugo je leko. Dapa bijo je sporazum, ka sta dva zunanja ministra 1992. leta podpisala, tam je pisalo, ka med Madžarsko pa Slovenijo kelko mejni prehodov odprejo. Med tistimi je biu verički prehod tō. Zato se je pa 2002. leta iz več kak stau milijonov forintov napravo mejni prehod. Te se je tak vidlo, ka je spoj potrebn. Dapa gnesden tau že malo ovak vogleda. Spitavo sam sodake na mejnom prehodu, kelko lüstva je šlau prejk v Slovenijo prejšnji den iz Madžarske. »Nete dali valati, cejli den samo osem.«

Kak leko tau, si zmišlavan. Dočas, ka nej bilau prehoda, dočas je vsakšomi potrebn bijo, zdaj ka ga že mamo, zdaj več nej potrebn. Za ilustracijo sam edno sliko napravo od mejnoga prehoda. Tak sam sto, naj ne baude prazen prehod, te napravim sliko,

gda de se ranč nekaj prejk-pelo. Edno vōro sam čako, dapa zaman, niške nej ūšo prejk prehoda. Notra sam vseu v auto pa sam se do veričkoga župana, Karla Dončeca pelo. Najgeri sam biu, ka pomeni njim mejni prehod, ka »haska« majo oni od njega. »Dobro ka so ga odprli,« pravi župan, »zato ka zdaj te leko demo prejk v Slovenijo, gda škemo, nej nam trbej krau-

»Brodili smo si že, samo tau baja, ka nika čedno nam je eške nej napamet prišlo. Pa na tau pejnec tō nejmamo.« Če občina iz mejnoga prehoda nejma haska, te krčmarica pa bautošica gvūšno ka ga ma, sam si mislo pa sam gor poisko Mariko, veričko krčmarico pa bautošico.

• *Marika, baukše dē bauta pa krčma od tistoga mau, ka se je mejni prehod aupro?*

žiti.»

• *Dosta lüstva odi prejk z Verice?*

• *Bola samo tankat odijo prejk, dapa nejsamo iz vesi.*

• *Žlato mate v Sloveniji?*

• *Mamo, dosti družin ma tam prejk žlato, stero zato šegau majo pogledniti.*

• *Mate v Sloveniji tašo ves, s sterov ste povezani?*

• *Do tejsa mau eške nejmamo. Gasilci so prvin meli stike z Gornjim Petrovcem, dapa zdaj nika vse tak tazaustalo. Prvin, gda je tau eške bole težko šlau, gda smo eške nej meli mejnoga prehoda, te je eške bola vsakši za tau bijo, dapa zdaj, gda bi leko, zdaj bola vse tanjavamo.*

• *Iz Slovenije če se prejk pripe-lajo, pridejo sē notra v ves k vam tō ali dejo tadala proti Monoštri?*

• *Pridejo zato, dapa bola v soboto pa v nedelo. Delaven den trno nej.*

• *Ves od mejnoga prehoda ma kakšni »hasek« tō?*

• *Zdaj eške samo telko haska mamo z mejnoga prehoda, ka so nam paut naprajli pa tisto krajino so nam malo vret vzeli, drugo nej. Če tak gledamo, »hasek« s tistoga mamo, ka več lüstva pride notra v ves.*

• *Brodili ste si že od tauga kak občina, ka iz tauga rejsan hasek napravite vesi?*

• *Če bi samo telko haska mej-la, ka iz mejnoga prehoda, te bi vse notra leko zaprla. Sprvuga je dosta lüstvo odjlo sē, dapa zdaj že malo. V soboto pa v nedelo če pridejo, ovak nej.*

• *Ka kŭptijo tū pri tebi?*

• *Krŭj, zato ka je pri nas dosta felejši kak v Sloveniji, klobasi, pivo pa čips. Dapa zvekšoga bola v Varaš dejo, zato ka gvant pa drugo blago tam leko kŭptijo pa te že jim nej vrejdnio eške gnauk tū staniti.*

• *Ti kaj odiš prejk v Slovenijo?* – pitam Karela Krajcara (nej učitelja), steri nej daleč kraj od mene stoji.

• *Zato odim, dapa samo te, če mujs. Tam v Čopanci tašo lagvo paut majo, ka eške s traktorom se težko pela po njej. Tau je sramota. Mednarodni mejni prehod pa taša lagva paut! Ne vejim, zaka go že ne napravijo. Nej zato, ka bi namē spoj brigalo, zato ka dja tak nejmam autona. Dapa dosta taši je bilau, steri so tak prajli, ka se več nikdar nedo po tauj pauti pelali.*

Gda v gledali nazaj poglednam na mejni prehod, na pamet mi pride nika. Lüstvo je tašo, kak mlajši, vsigdar jim tisto trbej, ka nega. Gda dobijo, te jim pa že skurok nej trbej.

K. Holec

Pismo iz Sobote

RIBIČIJA

V toj našoj krajini, sreji stere se je doj sela Sobota, geste dosta možakarov, steri trno radi odijo na ribičijo. Gestejo ženske tō, ka vejo kakšo ribo potegniti vō iz vode, dapa od toga malo kasnej. Kak prvo vam moram vōovaditi, ka tisti, steri so nej ribičke, gledajo tiste, ka odijo k vodej, kak kakšo ribo zgrabijo, tak bole čūdno. Kak če bi nej bili gli najbolje pri pameti.

- *Lepou te prosim, vej pa steri čeden človek bi sejdo cejle dneve pri vodej pa čako, če se njemi kaj gor obejsi?* - znajo prajti tisti, ka ribičije ne razmejo.

- *Bole bi doma z rokami kaj obrno, nej pa gledu v vodou,* - je tak bole na glas prajla moja tašča Regina, trno čedna ženska, gda sam pravo, ka me je padaš pouzvo, naj dem z njim na ribičijo.

Domou sva prišla brezi edne ribe in tou je mojoj tašči Regini, trno čednoj ženski, dojšlo, ka je leko že pa vrtila svoj nabrušeni dzejik.

- *Če bi gesti čakali od tej vajine ribičije, bi vejn prva fertik bili, kak pa kaj v lampe dobili.*

Po tistom, gda sam palik šou s kakšim padašom sejdat k vodej, sam tou delo naskrivoma, samo ka bi mi nej trbelo poslušati. Vej pa vejte koga. Tisti, ka doma nemajo takše Regine, kak jo mam dja, tisti ribičke poslušajo kaj drugoga.

- *Vej pa vsikši vej, sto odi na ribičijo. Tou odijo tisti možakarge, ka njim več ne stogi. Vej pa vejte na steri falat tejsa si brodim.*

- *Dja prva tou vodou spidjem, kak pa ka stoj v njoj ribo zgrabi,* - se tō vej čuti v kakšoj krčmej.

- *Samo idi ta k vodej, vej tak ali ovak nega doma nikšoga haska od tebe,* - vejo prajti žene od ribičov.

Možakari pa li odijo k vodej, lidge se njim counajo, uni pa tam stodijo ali pa sedijo dneve in dneve, kedne in kedne. Dun je v toj ribičiji nikša čūdna mauč, ka je nika ne more vkraj od vode odvriti.

- *Name nede več pri vodej, če do začale ženske ribiti, samo zavola tega ta pistim ribičijo pa zavolo nikoga drugoga nej,* - mi je tumač padaš, doček se je rejsan nej zgoudilo.

Eden mladi ribič se je oženo in mlada žena ga je nikak nej škela sredi noči pistiti. Tak tou je, če je moški mladi pa lejpi pa če poznaš njegvo naturo. Tak je oprvin prišla z njim ta do vode. Ribičke so začali vujati in nejso minoule dve minuti, že je potegnili na breg tak veliko ribo, ka so jo eške spoj ne vidli. Tak brz so se pobrali domou, srmak pa je mogo gledati, kak žena vlači vō iz vode edno ribo vekšo od druge. Mladoženec je nej vōpotegno ene ribe nej. Tou je prišlo na vŭje mojoj tašči Regini, trno čedni ženski. Brž si je v bauti kŭpila cejlo šker za ribičijo in že sam jo mogo pelati do vode, ka sproba, če so ženske rejsan boukše v toj meštriji, v toj ribičiji kak pa možakarge.

Že edno dva meseja je skur vsikši den pri vodej, dapa vō iz nje je nej potegnila eške nika. Dapa vse vkŭper nede ta njala, doček ne zgrabi edne ribe. Pa eške po tistom de se mantrala tadale, ka de škela meti najvekšo ribo, pa po tistom najbolje žmetno pa tak vse tadale. Tak je moja tašča Regina, trno čedna ženska, gratala čistak pravi ribič, ranč takši kak so vsi tisti možakari, ka so dneve, kedne pa mesece pri vodej. Dapa nikši hasek je dun od toga. Takšnoga blajženoga mira smo že dugo nej meli v našom rami.

Miki

OTROŠKI

Iz lade moje stare mame

Duga leŕta je najviše na brgej Male vesi stau ram od moje stare mame. Že se le skur vküper začo sinjavati. Pri srcej me je stisnilo in pravo sam si, ka tou ne smem dopistiti. Zavolo nje pa zavolo sebe tó nej. Tak sam se kcujk deli vzeu in si obečo, ka ga vred vzemem, té njeni ram. V tom deli sam gori na podi najšo njeno lado, ranč takšo, v steroj so inda svejta lidge nut skladali vse fele stvari. Moja stara mama je bila ranč takša in v ladi sam najšo...

Knige iz Italije

Od kejc pa kak so priše v lado moje stare mame knige vó dane давnoga leta 1909, gor spisane v talanskoj rečji in vsikša je mejla nut vdardjeni okrogeu štemplin, na sterom je pisalo, Conte Augusto di Farese. Vej, ka Conte zaznamüje rečj grof, dapa kak so priše v lado moje stare mame takše velke knige, dvajseti ji je bilou, na tou sam si dugo brodo, dokeč sam nej v ladi najšo tisto, ka sam isko. Obečo sam si, ka nemo ta što pisma, ka ji je moj dejdek piso mojoj staroj mami iz soldačije. Zdaj sam biu na toum, ka je moram ta prešteti, zato ka sam vedo, ka tam nut najdem nika od tej knig. Rejsan sam pasko emo, ka bi nej preveč vsega ta prešto od tistoga, ka je nut spiso moj dejdek. Vej je pa tou piso svojoj ženi nej pa meni. Tam nin v srejdji je biu kovert v sterom je dejdek piso:

„Zdaj smo v ednom malom varaši, steri tak vóvidi, kak če bi se znoso nut v veliko gnezdo, tak stodji na skalaj, pod njim pa teče reka Soča. Trno lejpi varaš, samo če bi nej bilou te prekleto bojne. Meni je eške dobro, ka sam nej tam naprej, gde naši mladi podje piščavajo duše pa tejla. Sam pa ti v tom malom varaši spozno ednoga trno zanimivoga človeka, pravoga gospouda. Un je grofgé, zove pa se Augusto di Farese. Ti ga vsi zovejo gospoud Konte. Tak se po talanskom pravi grof, dapa napisati se mora Conte. Tou me je té moj noui poznanec že navčo pa eške druge talanske reči že razmej, pa je vejm dola spisati. Un trno dobro ra-

zmej našo rečj, tak ka se leko dosta zgučavleva. Nje-mi se bojna tó nikak ne vidi pa je zatoga volo žalosten

eno parknig pa je vzemem, gda se konča bojna ali pa te, gda mo šou domou. Vü-pam samo, ka štüki nedo

grato pa eške bole sejri, kak je že biu. Vej je že preci lejt na njegovi plečaj, dapa glava njemi dela bistro, kak kakšomi mladomi. Je pa grato v žitki vcejlak sam. Tak sam opodo, mi je pravo in me pogledno, kak če bi njemi dja sin biu. Velki stra ma, ka bi me nej zavado kakši meitek ali pa bi me raznok vtrgnola štukova granata. Un pa za sebe nikšoga straja nema. Eto me je pelo v njegovo domanjo knižnico. Boug moj, telko knig sam eške v žitki nej vido. Pravo je, ka je mora nikam skriti, ka leko prleti kakša granata pa njemi vse vküper porüši in njemi knige zgorijo. Eške prva pa naj si vózberem

segali do njegvoga lejpora rama.

Te pozdravla pa küšne na lijca tvoj mouž!”

Tak sam zvedo nika več od tej knig. Na, migalo me je tadale. Migalo me je, kak se je končala bojna za staroga grofa, migalo me je, če so druge knige tó cejle ostani-le, migalo me je, gda ji je moj dejdek prineso domou in gvüšno me je migalo tou tó, če je vse té knige taprešto. Vseeno pa sam si küpo knigo, iz stere se leko telko navčim, ka mo razmo talansko rečj. Pa po tistom je tapreštem.

Miki Roš

ilustracija: Anton Buzeti

Zadnji dnevi na gimnaziji

KOTIČEK

Prišel je čas, ko se poslovimo od naše šole, od gimnazije. Še nekaj dni, pa bomo imeli maturitetne izpite.

Ta čas je za četrtošolce zelo težek. Ne samo zaradi izpitov, temveč tudi zaradi poslovitve. Štiri leta smo bili vsak dan v isti stavbi, v istem razredu in med istimi ljudmi. Naša gimnazija je zelo majhna, zato pozna vsak vsakega. Moj razred je še manjši, saj nas je samo trinajst. Smo kot večja prijateljska družba. Veliko se zabavamo in veliko pretiravamo. In to je tako dobro! Zdaj pa se moramo čez nekaj dni ločiti, vsak bo šel v drugo smer, po svoji poti. Takšno je življenje, nam pravijo odrasli in mi moramo to sprejeti.

Še se bomo srečali, najpozneje čez pet let.

Žuži Šulič,

Gimnazija Monošter

Lepi in manj lepi spomini na ure slovenskega jezika

Zelo dobro sem se počutila, ko smo pri uri slovenskega jezika skupaj zapeli. Te ure so mi bile vedno v razvedrilo. Včasih sem se jezila, ko smo se učili slovnico, ker mi je šlo sklanjanje bolj slabo. Bilo mi je všeč, ko smo se igrali z računalnikom, ko smo gledali videofilmi ali šli na lepe izlete v Slovenijo. Negativnih stvari ne vem povedati, ker takih ni bilo. Ko sem bila pri uri jezna, je bilo to zato, ker se nisem učila, ali sem imela slab dan.

Anita Vajda,

Gimnazija Monošter

Izlet v Sopron

Gimnazijci 7. razreda smo bili 6. in 7. junija v Sopronu. V petek ob 5.45 smo odpotovali z vlakom in ob 8.27 prispeli v Sopron.

Vsi smo zelo čakali ta dan. Že začetek mi je bil lep. Zjutraj sem vstala vesela, kot da bi vedela, da me čaka zanimiv dan. Pot nas je najprej peljala v dijaški dom, kjer smo imeli prenočišče. Tam smo razpakirali stvari in se preoblekli. Že prvi dan smo imeli načrtovanih veliko programov. Prvič smo pogledali hišo Storno, kjer smo videli staro pohištvo in še druge zanimive stvari. Potem smo splezali na vrh požarnega stolpa in si ogledali panoramo Soprona. Še ta dan nas je čakal tudi gozdarski muzej.

V soboto smo bili najprej v rudarskem muzeju, potem smo dobili štiri ure prosto. V tem času smo se sprehajali po mestu, si ogledali nekaj trgovin in kupovali. Potem smo imeli zelo okusno kosilo. Ob 16. uri smo šli na železniško postajo, ker se je naš izlet blizal koncu. Čas je zelo hitro minil in vsi smo se počutili zelo, zelo dobro. Izlet je bil zanimiv in poučen.

Tamara Škaper,

Gimnazija Monošter

KAUT

MLAŠEČI

Porabski dnevi v slikah in besedah

Letošnji Porabski dnevi so potekali v skoraj vseh krajih Porabja. 1. junija so zares zaživi porabski odri, na katerih so nastopale domače in prekmurske ljubiteljske skupine.

Dolnji Senik

Sakalovci

Slovenska ves

Dolnji Senik

Verica-Ritkarovci

Gornji Senik

Recepti iz Slovenije

Štajerska kisla župa

Svinjsko glavau, rep pa noge gorzrejemo pa v mrzloj posolanoj vodej začnemo kújati. Malo sledik čudejemo: mrkevco, petrožo, lük, kilerabo, karfiolo, malo česneka, lombrovo listke, rožmarin in krepek prpeu. Gda se mesau na meko skúja, malo ecina pa vina vlegemo v župo, naj kisela grata. Na slejdnje cūdamo vrnje mlejko.

-mk-

ZA SMEJ

Zlat

Šanji v Varaša v Opli dela, tam je nikši prejdjan. Etak se pa napona vozi po vsefele rosagaj. Pa gda tak langa, rad pozabi, ka on doma ženo ma. Njegva, 100 kil žmetna žena je pa tau zvedla pa gda je Šanji doma pá nut zgloso, ka more v Nemčijo titi, žena pravi, ka de ona zdaj gnauk tū z njim. Šanji si premislava, kak bi go leko doj strauso, depa nika ma ne pride napamet. Gda pridejo na meji do carinika, te ma doj spadne, ka se on leko svoje drage žene rejši. Etak pita carinika: »Gospaud, leko ge 100 kil zlata tavō pelam iz rosaga?«

Carinik pa: »Vam se je zmejšalo ali ka? Kama pa vi broдите?«

Gda je tau Šanji čūjo, etak pravi svojoj ženi: »Zlata moja žena! Vidiš, ka je nauvoga! Ne morem te s seof pelati, nikak nej.«

Ranč zdaj?

Pištak je nej velki pijanec, depa tūj pa tam se zatok nacuka. Etognauk je tū fejst emo, gda je domau prišo. Že je po paunauči bilau, etak je pa natūma nut ūšo, se je v kmici razmeto pa se je v postelo vdaro. Te se je pa ženi mujco pa slino. Zranjek grata pa vidi, ka on pri svojoj tašči leži, nej pri svojoj ženi. Na čemerasta etak pravi: »Mati, nej ste vedli v noči prajti, ka vi ležite pri meni?«

Mati pa: »Prajti, prajti! Že dvajset lejt ne gučim s teov. Ranč zdaj bi začnila?«

Nej samo kalap

Imre si je nej najšo delo, te pa gnauk samo čuje, ka v Varaši

policaja iščejo. Mislo si je, on de se glaso. Te de emo delo, vej pa gda je mali bio, je napona tau gučo, ka de on policaj. Naj te bau!

Gda je nut prišo na policijo, ga prejdjan pita, ka ške. Imre pravi, ka bi on rad policaj bio. Zdaj prejdjan etak pravi: »Človek, vejte vi tau, ka je tau nevarna maštrija? Tūj samo batrivne lūdi nūcamo.«

Imre trdi, ka je on ja na svejti najbola batrivan človek. V tistoj minuti prejdjan vōzgrabi rabulfo iz žepke pa njegvi kalapskauz strli. Imrena so se eše oči nej genile. Zdaj prejdjan pravi, ka je vreda, Imre je ja batrivan človek. Vcuj staupi k njema pa ma de pet gezero forintov za kalap, vej ga je pa nanikoj djau. Imre pa zdaj etak pravi natūma: »Gospaud, za lače bi nej daubo pejnaze, lače so mi tū fertik.«

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtrek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.